

Enojezično podnaslavljanje slovenskega narečnega filma

Namen prispevka je osvetliti prevod narečnega filmskega govora v pisano obliko, tj. podnaslove v slovenskem knjižnem jeziku, v filmu *Petelinji zajtrk* (2007) režiserja Marka Naberšnika, posnetem po istoimenski literarni predlogi pisatelja Ferija Lainščka. Tako roman kot filmski scenarij sta bila napisana v knjižni slovenščini, film pa je igran v narečjih panonske narečne skupine (prleščina, prekmurščina) in mestni govorici Maribora. Zaradi želje film približati čim širši publiki, v slovenskem prostoru to pomeni nenarečno ali drugače narečno govoreči in vsaj delno tudi gluhih oz. naglušnim, se je režiser odločil film podnasloviti, pri čemer pa zvrst jezika v besedilu podnapisov ne ustreza zvrsti v filmu realiziranega jezika, saj je film podnaslovljen knjižno. Razumevanje osnovnega pomena filmske zgodbe se je tako sicer povečalo, izgubil pa se je velik del prvotne sporočilnosti ustno posredovanega narečnega sporočila, saj se narečje od knjižnega jezika ne razlikuje le na glasoslovni in oblikoslovni ravnini ter v besedju, ampak tudi na ravnini povedne in besedilne skladnje. Prevod narečne izreke igralcev v zapisani knjižni jezik v filmu ni dobeseden, v drugo jezikovno zvrst se torej ne prestavlja besede za besedo, ampak se upošteva tudi drugačen kontekst posredovanja zapisanega knjižnega besedila in različne potencialne naslovnike. Razlike med narečno govorno realizacijo dialoškega dela scenarija in njeno zapisano knjižno različico so opazne na vseh jezikovnih ravninah, še posebej izstopajo izpusti diskurzivnih signalov, mašil in ponovitev, nadomeščanje pomensko ohlapnih besed z enopomenskimi ustrezniciami ter vulgarizmov s stilno manj zaznamovanimi besedami in spreminjanje (širjenje ali krčenje) skladenjskega vzorca.

Ker je narečje za večino slovenskih govorcev prvi materni jezik, prevod govornih narečnih besedil v zapisani knjižni jezik ne pomeni le prekodiranja v drug jezikovni sistem (Škofic 2006: 181–182), ampak tudi prenos v drugačen kontekst in s tem v drug svet, kar nujno pomeni tudi izgubo dela duha, ki ga imajo narečna besedila.